

11 februari 1999

***Startnotitie
milieueffectrapportage
Glastuinbouwlocatie
Grootslag***

DHV Milieu en Infrastructuur BV

Laan 1914, nr. 35

Postbus 1076

3800 BB Amersfoort

Telefoon (033) 468 27 00

Telefax (033) 468 28 01

DHV Milieu en Infrastructuur BV maakt deel uit van de DHV Groep en heeft vestigingen in Amersfoort, Arnhem, Breda, Groningen, Helmond, Hengelo, Maastricht

***Startnotitie
milieueffectrapportage
Glastuinbouwlocatie
Grootslag***

dossier P4373-22.002

datum 11 februari 1999

registratienummer SME/ML-MR981011

© DHV Milieu en Infrastructuur BV

Niets uit dit bestek/drukwerk mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt d.m.v. drukwerk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van DHV Milieu en Infrastructuur BV, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitssysteem van DHV Milieu en Infrastructuur BV is gecertificeerd volgens NEN ISO 9001.

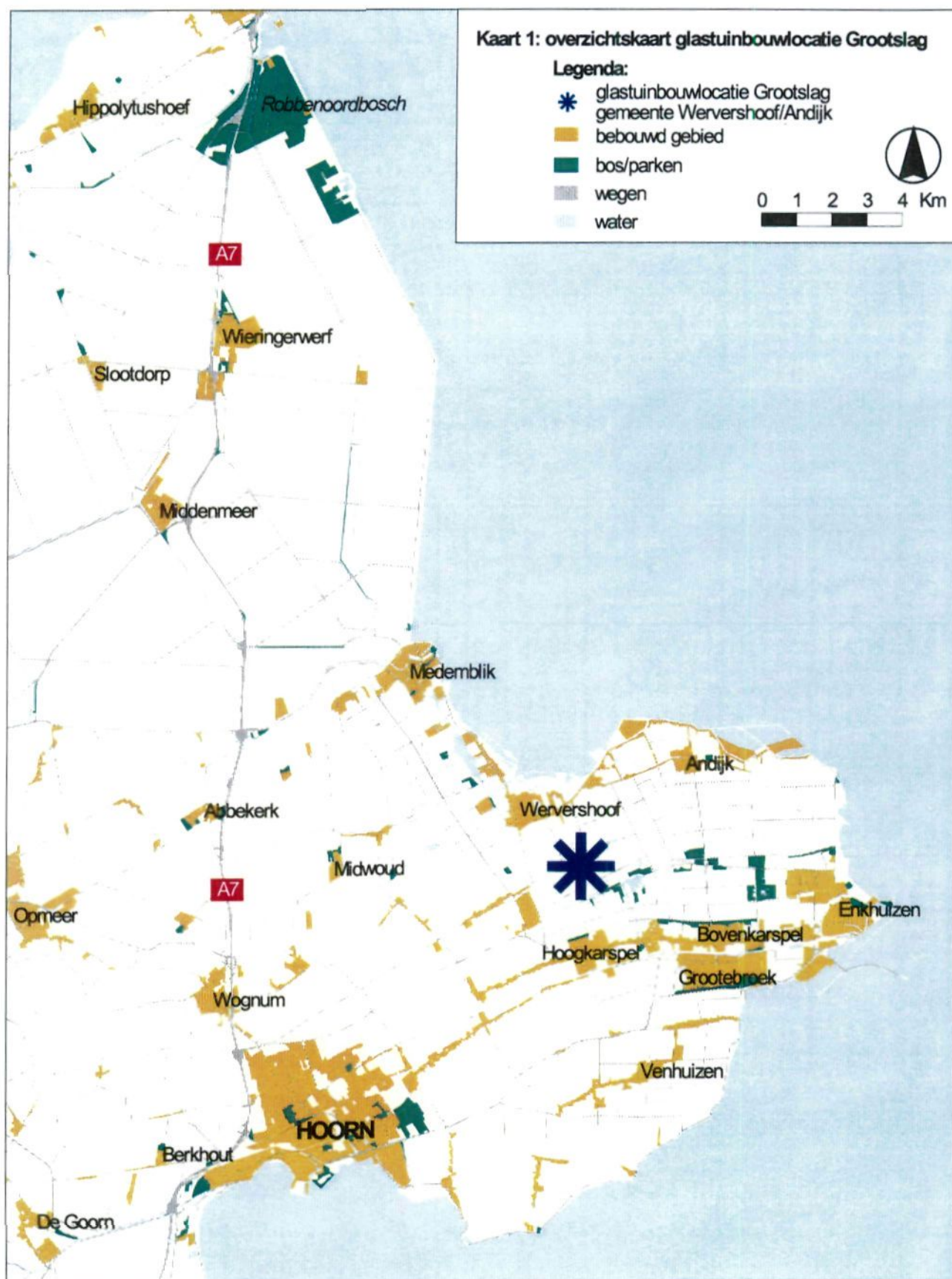

INHOUD

BLAD

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Initiatiefnemer en bevoegd gezag	6
1.3	Doel van de startnotitie	6
1.4	Leeswijzer	7
2	PROBLEEMANALYSE EN DOELSTELLING	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Probleemanalyse	9
2.2.1	Overloop van glastuinbouw uit de Randstad	9
2.2.2	Ontwikkelingen in de agrarische sector van Westfriesland	9
2.3	Beleid	10
2.3.1	Rijk	10
2.3.2	Provincie	11
2.3.3	Gemeente	13
2.3.4	Overige instanties	13
2.4	Vestigingsfactoren locatie Grootslag	14
2.5	Doel van het voornemen	15
3	WERKWIJZE MER	17
3.1	Inleiding	17
3.2	Fasen in het planproces	17
4	RANDVOORWAARDEN, AMBITIES, DOELSTELLINGEN EN ALTERNATIEVEN	19
4.1	Randvoorwaarden	19
4.2	Ambities	21
4.3	Doelstellingen	22
4.4	Alternatieven	23
5	TE ONDERZOEKEN GEVOLGEN VAN HET VOORNEMEN	25
5.1	Inleiding	25
5.2	Het plan- en studiegebied	25
5.3	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	25
5.4	Te verwachten effecten	26
6	PROCEDURE EN BESLUITEN	31

GERAADPLEEGDE BRONNEN

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Van oudsher is de glastuinbouw geconcentreerd geweest in het westen van Nederland. Ruimte wordt in de Randstad evenwel in toenemende mate een schaars goed. De glastuinbouw moet steeds sterker concurreren met de ruimteclaims van andere functies. Mede hierdoor wordt gezocht naar alternatieve locaties voor de glastuinbouw direct rondom de Randstad. Eén van die alternatieve gebieden is Westfriesland. Dit alternatief is door Provinciale Staten vastgesteld in het streekplan Noord-Holland-Noord.

De Raad van State heeft op 26 augustus 1998 een verzoek van de Milieufederatie Noord-Holland om voorlopige voorziening toegewezen. Dit verzoek heeft betrekking op een deel van het in het streekplan "Noord-Holland-Noord" aangegeven glastuinbouwgebied. Dit betekent dat de inwerkingtreding van het in het streekplan genomen besluit tot vestiging van een glastuinbouwgebied Wervershoof/Andijk ter grootte van 250 hectare, althans voor wat betreft het gedeelte van circa 135 hectare in de gemeente Andijk, is opgeschort. Voor Wervershoof geldt dat in het vigerende bestemmingsplan Buitengebied de beoogde projectvestiging voor het eerste cluster (42 ha) reeds planologisch mogelijk is door toepassing van artikel 11 wijzigingsbevoegdheid. Voor cluster 2 in Wervershoof (65 ha) wordt een wijzigingsplan ex artikel 11 WRO in procedure gebracht. Kaart 1 geeft de ligging weer van de glastuinbouwlocatie Grootslag in Westfriesland. Kaart 2 geeft een overzicht van de verschillende clusters in Wervershoof en het zoekgebied voor glastuinbouw in de gemeente Andijk.

In het streekplan is opgenomen dat voor de besluitvorming over de exacte vestigingslocatie van Grootslag een milieutoets noodzakelijk is. Voor de vestiging van glastuinbouw in de gemeente Andijk dient echter een milieueffectrapportage (m.e.r.) te worden doorlopen. Het nog niet hebben doorlopen van een m.e.r.-procedure is de reden van de schorsing van het besluit tot vestiging van glastuinbouw in de gemeente Andijk. De activiteiten en besluiten waarvoor een MER (Milieueffectrapport) moet worden opgesteld staan vermeld in een lijst die is opgenomen in onderdeel C van het Gewijzigde Besluit Milieueffectrapportage. Het aanleggen van een glastuinbouwgebied valt onder activiteit 11 'aanleg van een glastuinbouwgebied, in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een oppervlakte van 100 hectare of meer'. Het bijbehorende besluit is het ruimtelijk plan dat als eerste in de mogelijke aanleg voorziet, in dit geval het streekplan. Dit wil zeggen dat eerst een MER opgesteld moet worden, alvorens het streekplan partieel kan worden herzien.

De centrale doelstelling van milieueffectrapportage (m.e.r.) is het milieubelang een volwaardige plaats geven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. In een Milieueffectrapport (MER) wordt beschreven welke milieueffecten zijn te verwachten wanneer een bepaalde activiteit wordt ondernomen. Tevens wordt daarin aangegeven welke mogelijke alternatieven er zijn. Tenminste dient het nulalternatief, het voorkeursalternatief en een Meest Milieuvriendelijk Alternatief te worden beschreven. Met behulp van het MER kan dus gezocht worden

naar de meest geschikte ruimtelijke situering van het glastuinbouwgebied in de polder Grootslag en naar de meest wenselijke inrichting van het gebied. Deze oplossing kan vervolgens in de partiële herziening van het streekplan worden opgenomen.

1.2 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

De partiële streekplanherziening Noord-Holland-Noord wordt opgesteld door het college van Gedeputeerde Staten (GS) van provincie Noord-Holland. Het besluit tot partiële herziening van het streekplan is m.e.r.-plichtig. In het MER worden de milieu-consequenties van deze partiële streekplanherziening afgewogen. Het MER is daarmee een hulpmiddel bij de besluitvorming.

In het kader van het te nemen besluit (in zake de partiële streekplanherziening) neemt GS het initiatief tot het opstellen van een MER, die bij de verdere besluitvorming en uiteindelijk de vaststelling van de partiële streekplanherziening door Provinciale Staten (PS) (als bevoegd gezag) wordt betrokken.

1.3 Doel van de startnotitie

De startnotitie is bedoeld om betrokkenen en belangstellenden te informeren over het voornemen, zodat zij op basis daarvan hun gedachten over het initiatief kenbaar kunnen maken. Daarnaast heeft de startnotitie een sturende werking op de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER).

Bovendien wordt in de startnotitie aangegeven wat de belangrijkste milieu-aspecten zijn die in het MER nader bekeken zullen worden. Daarnaast komen aan bod: de locatiekeuze Grootslag in de gemeenten Wervershoof/Andijk, de (on)mogelijkheden voor de ruimtelijke situering en de inrichting van de glastuinbouwlocatie (alternatieven en varianten) en de mogelijke milieueffecten hiervan.

Het bekend maken van het voornemen in de vorm van een startnotitie is de eerste stap en vormt formeel het begin van deze m.e.r.-procedure. De eerste inspraakronde begint direct na bekendmaking van de startnotitie en duurt vier weken. Tijdens deze inspraakronde kunnen wensen ten aanzien van de inhoud van het MER kenbaar worden gemaakt. Deze wensen worden door het bevoegd gezag verwerkt in de richtlijnen ten behoeve van het MER. In hoofdstuk 6 wordt uitgebreider ingegaan op de procedure en de te nemen besluiten.

Tijdens de inspraakperiode wordt een informatie-avond georganiseerd. Iedereen is in de gelegenheid in te spreken op de startnotitie. Schriftelijke reacties kunnen onder vermelding van 'MER Glastuinbouwlocatie Grootslag' binnen de aangegeven termijn worden gezonden naar:

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
t.a.v. de afdeling E.L.M.
Postbus 3007
2001 DA Haarlem.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het probleem geanalyseerd en de wenselijkheid van uitbreiding van het kassengebied (in Wervershoof/Andijk) gemotiveerd, waarbij de locatiekeuze Grootslag wordt toegelicht. Tevens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op het doel van het voornemen. In hoofdstuk 3 wordt de werkwijze voor het Milieueffectrapport toegelicht. In hoofdstuk 4 worden de randvoorwaarden, ambities en doelstellingen gedefinieerd. Tevens wordt ingegaan op de te onderzoeken oplossingen; de alternatieven. Een beschrijving van het studiegebied, de huidige situatie en autonome ontwikkeling komen in hoofdstuk 5 aan bod, evenals de te onderzoeken gevolgen van het voornemen. De procedure en besluiten komen in hoofdstuk 6 aan de orde.

Het **voornemen** voor de glastuinbouwlocatie Grootslag in Wervershoof/Andijk kan worden omschreven als:

Het (planologisch) mogelijk maken van de ontwikkeling van een glastuinbouwgebied in de gemeenten Wervershoof/Andijk in de polder Grootslag ter grootte van 250 hectare. Hiervoor moet het streekplan Noord-Holland-Noord partieel worden herzien en wordt een milieueffectrapportage (m.e.r.)-procedure doorlopen. Voor het deel in Andijk (135 ha) geldt de m.e.r.-plicht. Het deel in Wervershoof (115 ha) wordt integraal meegenomen in de m.e.r.-procedure. Voor dit gedeelte geldt echter dat in het vigerende bestemmingsplan Buitengebied de beoogde projectvestiging voor het eerste cluster (42 ha) reeds planologisch mogelijk is door toepassing van artikel 11 wijzigingsbevoegdheid. Voor cluster 2 in Wervershoof (65 ha) wordt een wijzigingsplan ex artikel 11 WRO in procedure gebracht.

2 PROBLEEMANALYSE EN DOELSTELLING

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de achtergronden en het doel van het voornemen beschreven. De probleemanalyse wordt behandeld in paragraaf 2.2 en gaat kort in op de overloop van glastuinbouw uit de Randstad en de ontwikkelingen in de agrarische sector van Westfriesland. In paragraaf 2.3 wordt het beleid ten aanzien van glastuinbouw in het algemeen en meer specifiek voor de locatie Grootslag besproken. Paragraaf 2.4 beschrijft tot slot het doel van het voornemen.

2.2 Probleemanalyse

Met name twee problemen zijn in dit kader van belang, namelijk:

- onvoldoende ruimte in de Randstad voor uitbreiding van glastuinbouw en;
- ingrijpende ontwikkelingen in de agrarische sector in Westfriesland.

In het onderstaande worden deze problemen toegelicht.

2.2.1 Overloop van glastuinbouw uit de Randstad

Thans is circa 70% van het Nederlandse glasareaal gesitueerd in of nabij de Randstad. Het beleid is er altijd op gericht geweest in en/of nabij de bestaande glascentra voldoende uitbreidingsmogelijkheden te bieden om in een ongestoorde ontwikkeling van de glastuinbouw te voorzien.

In de Randstad wordt ruimte echter in toenemende mate een relatief schaars goed. De glastuinbouw moet steeds sterker concurreren met de ruimteclaims van andere functies. Voor een groot aantal glastuinbouwgebieden in de Randstad behoort daarmee voldoende uitbreiding van het areaal tot het verleden. Dit probleem wordt nog eens versterkt door het verstedelijkingsbeleid, verdere expansie van de glastuinbouwsector en het ontbreken van adequate nieuwbouwmogelijkheden in bestaande centra.

2.2.2 Ontwikkelingen in de agrarische sector van Westfriesland

In Westfriesland (provincie Noord-Holland) zijn de laatste jaren in de agrarische sector ingrijpende ontwikkelingen gaande. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk daarop in te spelen. Daarom zal aan de land- en tuinbouw en de daarmee samenhangende activiteiten zoveel mogelijk ontwikkelingskansen worden geboden. Enkele voorbeelden van de ingrijpende ontwikkelingen zijn (Stivas, 1991):

- de jarenlange slechte rentabiliteit van de vollegrondsgroentesector, met als gevolg vele bedrijfsbeëindigingen en weinig opvolgers;
- een ontwikkeling naar grootschalige vollegrondsgroentebedrijven in een te kleinschalig ingericht agrarisch gebied;

- een verschuiving van de akkerbouwsector naar de intensievere (tuinbouw)teelten, welke wordt versterkt door de slechte resultaten in de akkerbouwsector, mede veroorzaakt door de afbouw van de EG-subsidies op de geordende markt-producten (bieten en graan);
- gespreide vestiging van glastuinbouw waardoor verdere aantasting van het landschap.

2.3 **Beleid**

In verschillende beleidsdocumenten en onderzoeken van Rijk, provincies, gemeenten en overige instanties is uitgebreid aandacht besteed aan bovenstaande problemen. De volgende nota's zijn specifiek op deze problemen ingegaan.

2.3.1 **Rijk**

Structuurschema Groene Ruimte (SGR), 1994

De gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de glastuinbouw is gebaseerd op twee sporen:

- handhaven en versterken van de bestaande internationale centra Zuidhollands Glasdistrict en Aalsmeer en omstreken;
- het bieden van ruimte in en aansluitend aan bestaande regionale glastuinbouwcentra.

Buiten de Randstad zijn er vijf gebieden die een duidelijke regionale centrumfunctie vervullen. Dit betreft de Kop van Noord-Holland (in de SGR wordt hiermee het gebied bedoeld ten noorden van Heerhugowaard, inclusief Westfriesland) Venlo en omstreken., Made-Breda, Huissen-Bemmel en Emmen en omstreken. Deze regionale centra zijn geselecteerd op basis van de aanwezige concentratie van glastuinbouw, de afzetstructuur, de aanwezigheid van toeleverende bedrijven en instellingen, de potentie voor verdere groei van het centrum en specialisatie naar teelten. Bij de selectie van deze gebieden heeft ook de aanwezigheid van andere soorten tuinbouwbedrijvigheid een rol gespeeld, vanwege de wederzijdse stimulansen op het gebied van toelevering en afzet. Om zelfstandig als regionaal glastuinbouwcentrum te kunnen functioneren, dient het glastuinbouwgebied voldoende omvang te hebben.

Voor het glastuinbouwcentrum de Kop van Noord-Holland zijn er op rijksniveau geen afstemmingsproblemen met andere functies. Het gebied heeft ook vanwege de ligging goede mogelijkheden om uit te groeien tot een volwaardig regionaal centrum.

2.3.2 Provincie

(vervallen) Streekplan Westfriesland, 1987

In dit oude streekplan is opgenomen dat in Westfriesland een ontwikkeling in de richting van meer intensieve tuinbouw voorstelbaar is, gezien de goede of in vele gevallen optimale cultuurtechnische en bodemkundige omstandigheden en de economische situatie (waaronder de aanwezigheid van de veiling Westfriesland oost en de gevolgen van maatregelen in het kader van de EEG).

Het uitbreiden van het areaal glas bij bestaande glastuinbouwbedrijven dient mogelijk te zijn. Daarnaast zullen het oprichten van nieuwe bedrijven (inclusief glastuinbouwbedrijven) en het oprichten van kassen bij bestaande bedrijven in het hele gebied op bestemmingsplanniveau moeten worden afgewogen ten opzichte van andere in het geding zijnde belangen.

Randstadglasnota, 1993

De Randstadprovincies (Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) hebben gezamenlijk een beleidsvisie ontwikkeld voor de meest gewenste ontwikkelingsrichting voor de glastuinbouw in de toekomst (tot 2015). Dit is uitgewerkt in de 'Randstadglasnota', waarin drie ruimtelijke scenario's worden geschetst voor een verdere ontwikkeling van de glastuinbouw in Nederland, namelijk:

- a) de Binnen-Randstadzone;
- b) de Rondon-Randstadzone;
- c) de Buiten-Randstadzone.

De Binnen-Randstadzone betreft de Randstad binnen de Stedenring. In deze zone zijn op dit moment de belangrijkste concentratiegebieden van de glastuinbouw gevestigd, zoals het Westland, de Kring, Aalsmeer en de Haarlemmermeer.

De Rondon-Randstadzone wordt gevormd door de zogeheten buitenflanken van de Randstad op relatief overzichtelijke afstand van de oude glascentra (circa 50 kilometer). In deze gebieden zijn ruimere ontwikkelingsmogelijkheden voor de sector aanwezig. Westfriesland behoort tot deze Rondon-Randstadzone, evenals Heerhugowaard (het Altongebied), Almere, Zeewolde, Breda, de Hoeksche Waard en Voorne-Putten.

Tot slot de Buiten-Randstadzone die wordt gevormd door de gebieden op grotere afstand van de Randstad, overwegend behorend tot het grondgebied van de niet-Randstadprovincies. Binnen gegeven marges lijkt hier nog een relatief forse glasontwikkeling mogelijk. Het gaat onder andere om Sexbierum, Hoogezand/Sappemeer, Emmen, de Noordoostpolder, oost-Brabant, noord-Limburg en Zeeland.

Voor de opvang van de autonome uitbreidingsbehoefte van de glastuinbouw in de Randstad, is het beleid gericht op het bevorderen van een overloop naar nieuwe glastuinbouwgebieden in de Rondon-Randstadzone. De Randstadprovincies achten voor de korte en middellange termijn een overloop naar Westfriesland, Heerhugowaard (Altongebied), Almere-Zeewolde en de Hoeksche Waard mogelijk. Binnen deze gebieden kunnen optimale voorwaarden worden gecreëerd voor een moderne en milieuvriendelijke glastuinbouw en zijn mogelijkheden voor een goede gebiedsinfrastructuur, bereikbaarheid en interne ontsluiting. Verder zijn de betreffende gebieden op relatief korte afstand van de bestaande centrumcomplexen gelegen en

kunnen zij daarmee bijdragen aan het behoud en versterking van de centrumfunctie van de Randstad.

Agrarische nota voor Noord-Holland, 1994

De provincie geeft prioriteit aan het benutten van de economische potenties van de glastuinbouw door:

- in Westfriesland de glastuinbouwcentrumgebieden te stimuleren. Daarmee kan dit gebied een centrumfunctie in Noord-Holland-Noord vervullen. De projectvestiging in ontwikkeling in Wervershoof/Andijk (het glastuinbouwproject 'Het Grootslag') en de projectvestiging Alton in Heerhugowaard hebben een opvangfunctie;
- ruimte te bieden aan bedrijven vanuit de Randstad. Op middellange termijn kan er ook overloop vanuit Aalsmeer verwacht worden. Ten behoeve van de opvangfunctie van Westfriesland heeft de provincie op de locatie 'Het Grootslag' het voornemen om 250 hectare te reserveren en in het Alton-gebied 100 hectare extra mogelijk te maken overeenkomstig het streekplan Noord-Holland-Noord;
- te streven naar de totstandkoming van tuinbouwvestigingsprojecten waarmee op een gestructureerde wijze nieuwe gebieden voor de glastuinbouw kunnen worden ontwikkeld. Een verantwoorde inpassing in het landschap is hierbij een voorwaarde;
- te streven naar een goede regionale hoofdwegen-infrastructuur, zoals in Westfriesland de N302/N240;
- in het kader van het provinciaal economisch beleid de ontwikkeling van het agribusiness-complex op het WFO (veiling Westfriesland oost)-terrein te ondersteunen.

Één van de belangrijkste economische potenties van Westfriesland is de landbouw. Daarom zal aan de landbouw en de daarmee samenhangende activiteiten zoveel mogelijk ontwikkelingskansen worden geboden. In de Agrarische Nota voorziet de provincie dat het areaal glastuinbouw in Westfriesland zal toenemen, zowel op bestaande tuinbouwbedrijven als in projectvestigingsverband. Met name in de buurt van het WFO-terrein kan een glastuinbouwcentrum tot ontwikkeling komen die een stuwende werking zal hebben op de ontwikkeling van de tuinbouw.

Streekplan Noord-Holland-Noord, 1994

Het provinciaal beleid is gericht op concentratie van glastuinbouw vanwege een sterke concurrentiepositie en om verdere verdichting van het landschap door verbreiding van glastuinbouw te voorkomen. Een projectmatige ontwikkeling biedt bovendien de beste kansen voor het opzetten van energiezuinige en gesloten systemen. Door middel van kassenbouw kunnen nieuwe kassen op een verantwoorde manier in het landschap worden ingepast.

Voor de planperiode van het streekplan is de ruimtebehoefte, zowel voor de regio als voor de overloop vanuit de Randstad, berekend op 600 hectare. Dit betreft zowel de kassen als de ruimte die nodig is voor de met de glastuinbouw samenhangende voorzieningen, zoals opslag van materiaal, verhandeling van producten, erven, interne ontsluiting, regenbassins en landschappelijke inpassing. Op basis van vestigingsfactoren als agrarische ontwikkelingen en structuur, infrastructuur, grondprijs, energievoorziening, klimaat en planologische zekerheid is in het streekplan gekozen voor een

gefaseerde aanpak in twee concentratiegebieden, in totaal 250 hectare in Westfriesland (Wervershoof/Andijk) en uitbreiding met 150 hectare van het bestaande kassengebied bij Heerhugowaard. Voor de glastuinbouw in Westfriesland sluit de provincie nadrukkelijk aan op de reeds in gang gezette projectontwikkeling van 75 hectare bij Wervershoof (zie ook hieronder: Stappenplan Stivas, 1991). Hierbij moet rekening worden gehouden met de bestaande landschappelijke opbouw. Dit betekent dat de oost-westrichting duidelijk tot uiting moet komen.

2.3.3 Gemeente

Wijzigingsplan van het bestemmingsplan Buitengebied Wervershoof (Glastuinbouwgebied "Het Grootslag"), 1993

Het wijzigingsplan (ex artikel 11 WRO) heeft betrekking op het gebied aan de noordzijde van de Nieuwe Dijk. In dit gebied is een glastuinbouwcomplex ("Het Grootslag") geprojecteerd, waarvan de eerste fase een totale oppervlakte van circa 50 hectare betreft. In het bestemmingsplan voor het buitengebied zijn de betreffende gronden bestemd als "Agrarisch gebied" en "Agrarische bedrijven", beide met een wijzigingsbevoegdheid naar de bestemming "Glastuinbouwbedrijven". Met het wijzigingsplan wordt een juridisch-planologisch kader gegeven voor de ontwikkeling van de eerste fase van het glastuinbouwcomplex.

2.3.4 Overige instanties

Stappenplan Stichting ter Verbetering van de Agrarische Structuur (Stivas), 1991

Ten tijde van de opstelling van het bestemmingsplan Buitengebied Wervershoof heeft de regionale Stivas 'Westfriesland' onderzoek verricht naar de haalbaarheid van een projectmatige vestiging van glastuinbouw, om hiermee ruimte te bieden voor overloop van glastuinbouw uit de Randstad en een nieuwe impuls te geven aan de ontwikkeling van de tuinbouw in Westfriesland. De Westfriesse landbouworganisaties hadden de Stivas verzocht hier onderzoek naar te doen. Uit het onderzoek (Stappenplan, 1991) is geconcludeerd dat een projectmatige vestiging van glastuinbouw op de locatie Grootslag voor alle betrokken partijen voordeel oplevert. Infrastructuur, waterbeheersing, nutsvoorzieningen en landschappelijke inpassing kunnen voor een vrij grote oppervlakte in een keer geregeld worden. Het kostenvoordeel hiervan maakt projectmatige vestiging voor tuinders interessant.

Kansen voor kassen, 1997

In het rapport "Kansen voor kassen" komt de vraag aan bod: waar kan de productie onder glas in 2010 het beste plaatsvinden? Onder leiding van LEI-DLO is samen met het Proefstation voor Bloemisterij en Glasgroente, het Centrum voor Landbouw en Milieu en het Centraal Planbureau in opdracht van LTO-Glastuinbouw/Landbouwschap en de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland een onderzoek uitgevoerd naar de voor- en nadelen van de verschillende glastuinbouwlocaties in Nederland. Het onderzoek heeft geresulteerd in een Economische Hoofdstructuur Glastuinbouw (EHG). Er zijn in de

EHG van 2010 drie locaties met ruim 1.000 hectare brutoglas, namelijk: Aalsmeer en omstreken, Heerhugowaard en omstreken (inclusief Westfriesland) en West-Brabant.

Voortschrijdende categorie-indeling voor nieuwe glastuinbouwlocaties van LTO-Nederland, 1998

Het bestuur van LTO-Nederland heeft een lijst gemaakt met nieuwe glastuinbouwgebieden die voorrang verdienen, bijvoorbeeld als het gaat om het ontvangen van overheidssteun. De lijst is geen definitieve rangorde, maar zal met regelmaat worden geactualiseerd. In totaal staan 10 gebieden voor in de rij. Deze gebieden voldoen aan alle eisen die LTO-Glastuinbouw aan een modern glastuinbouwcomplex stelt. Glastuinbouwlocatie Grootslag behoort tot de meest waarschijnlijke overlooptgebieden voor glastuinbouwvestiging op de kortere termijn. Dit vanwege het vergaande stadium van voorbereiding, met betrekking tot planologische mogelijkheden en de beschikbaarheid van een duurzaam plan, conform de criteria uit het rapport 'Glastuinbouw kiest voor Milieu en Economie'.

2.4 Vestigingsfactoren locatie Grootslag

Naast de overwegingen in bovengenoemde nota's zijn onderstaande redenen naar voren gekomen, die hebben geleid tot de keuze in het streekplan Noord-Holland-Noord voor de locatie Grootslag in de gemeenten Wervershoof/Andijk:

- in het gebied is reeds glastuinbouw aanwezig, in Wervershoof is een gedeelte van de glastuinbouwlocatie (115 hectare) reeds in ontwikkeling (waarvan het eerste cluster planologisch ook al mogelijk is, voor het tweede cluster wordt een wijzigingsplan ex artikel 11 WRO in procedure gebracht) (zie kader 1);
- het is nu reeds een tuinbouwgebied met een geschikte verkaveling voor glastuinbouw (juiste afmetingen);
- de directe nabijheid van het WFO-terrein (binnen een straal van 5 km);
- de aanwezigheid in het gebied van verschillende nutsvoorzieningen, zoals een 8-bar gasleiding, de nabijheid van het elektriciteitshoofdverdeelstation 'Westwoud' en watervoorziening, en het tegen redelijke kosten aan kunnen leggen van de extra benodigde nutsvoorzieningen;
- er is sprake van een goede, externe verkeersontsluiting, buiten de bebouwde kom en de wegen zijn voorzien van brede bermen met daarnaast brede waterlopen, zodat zowel bedrijf als woning een sterk eigen persoonlijk karakter kunnen hebben; de dijk Enkhuizen-Lelystad vormt een goede en snelle ontsluiting buiten de Randstad om naar het oosten (exportgebieden);
- er is een aanzienlijke vraag naar glastuinbouwvestiging uit de Randstad en uit de eigen regio;
- in het buitengebied van de gemeenten Wervershoof en Andijk is reeds vestiging van glastuinbouw mogelijk, echter een projectmatig te ontwikkelen geconcentreerde vestiging is gewenst, vanwege belangrijke schaalvoordelen en een gezamenlijk gebruik van voorzieningen, tevens is daarmee sprake van een beperkte landschappelijke aantasting van het landelijk gebied.

Kader 1

In Wervershoof is begonnen met de aankoop en ontwikkeling van de grond. Daar is het eerste cluster van bruto 42 hectare (=netto 38 hectare) inmiddels uitgegeven. De volgende werkzaamheden zijn daar begonnen:

- het door ENW verleggen van een bovengrondse hoogspanningskabel naar ondergronds;
- het graven van natuuroevers;
- het graven van sloten en het aanleggen van dammen met (doorvaarbare) duikers;
- het graven van de cunetten en aanleggen van de fundering van de insteekweg/fietspad.

In februari-maart 1999 gaat de eerste paal voor de eerste woning de grond in. Vanaf het voorjaar wordt het cluster volgebouwd.

In het tweede cluster in Wervershoof (60-65 hectare) is momenteel de grondverwerving in volle gang. Het streven is om na aankoop van de grond het cluster eind 1999 uitgeefbaar te hebben.

Daarnaast kunnen de volgende gunstige vestigingsfactoren worden genoemd; de grondprijzen zijn redelijk; het gebied kent een tuinbouwcultuur; er is landbouwonderwijs; de brede berm sloten en waterpartijen maken niet alleen dat het noodzakelijke waterbergend vermogen aanwezig is, maar ook dat gekozen kan worden voor een opzet die een verantwoorde verdere uitbreiding mogelijk maakt en; de gemeenten Wervershoof en Andijk willen meewerken om de nodige planologische maatregelen voor te bereiden met bestemming glastuinbouw.

2.5 Doel van het voornemen

Uit vorenstaande ontwikkelingen blijkt dat er een overloop van glastuinbouw uit de Randstad zal ontstaan. Tegelijkertijd zijn er ingrijpende ontwikkelingen in de agrarische sector in Westfriesland die het noodzakelijk maken daarop in te spelen. Op beide ontwikkelingen wordt in het beleid van het rijk, provincies en betrokken gemeenten ingespeeld door in Westfriesland kansen te bieden aan de ontwikkeling van glastuinbouw.

Ruimtelijk en planologische ontwikkelingen vragen een geconcentreerde vestiging van glastuinbouw in de polder Grootslag in de gemeenten Wervershoof/Andijk. Reeds ingezet beleid (genoemd in par. 2.3) van rijk, provincies en gemeenten speelt op deze ontwikkelingen in.

Het voornemen is om in Westfriesland, in de gemeenten Wervershoof/Andijk (locatie Grootslag) een gefaseerde uitbreiding van glastuinbouw planologisch mogelijk te maken met een hoog ambitieniveau tot maximaal 250 hectare bruto (=circa 200-225 hectare netto). Het voornemen betreft moderne kassen met een nokhoogte > 6.00 meter en woonhuizen en bedrijfsgebouwen nabij het bedrijf. Daarnaast wordt de inpassing van een zaadveredelingsbedrijf met een oppervlakte van ongeveer 20 hectare voorzien.

Het type bedrijven dat zich op de locatie Grootslag zal gaan vestigen richt zich op groenteteelt, bloemeteelt en plantenveredeling en daarnaast zullen er naar alle waarschijnlijkheid toeleverende bedrijven (containers(potten)), een composteringsbedrijf voor plantafval, een weefselweeklaboratorium en een koelhuis komen.

Het doel van het voornemen is concentratie van glastuinbouw vanwege een sterke concurrentiepositie en om verdere verdichting van het landschap door verspreide uitbreiding van glastuinbouw te voorkomen. Dit biedt bovendien de beste kansen voor het opzetten van gezamenlijke voorzieningen op het gebied van energievoorziening, watervoorziening, vuilverwerking, vervoer et cetera. De emissie naar de omgeving moet tot een minimum worden beperkt. De glastuinbouwbedrijven moeten voldoen aan de bestaande wettelijke regels (zoals lozing van water, assimilatiebelichting et cetera). Door middel van landschappelijke inpassing moet gezorgd worden dat de nieuwe kassen niet "kaal" in het gebied staan, maar op een verantwoorde manier in het landschap worden ingepast. Deze ambities zijn opgenomen in het streekplan Noord-Holland-Noord ten aanzien van de glastuinbouw. Daarnaast heeft de Stivas hoge ambities met de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied Grootslag, namelijk een duurzame en milieubewuste ontwikkeling.

3 WERKWIJZE MER

3.1 Inleiding

Het opstellen van het MER wordt onderverdeeld in een aantal fasen. Deze fasering maakt het mogelijk stapsgewijs een voorkeursalternatief en vervolgens een (realistisch) Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) te ontwikkelen, te beoordelen en vervolgens vast te stellen. Partijen als de Stivas, gemeente Wervershoof en gemeente Andijk zijn hierbij betrokken. Deze werkwijze is uitermate geschikt om één breed gedragen voorkeursalternatief te ontwikkelen die opgenomen kan worden in de partiële herziening van het streekplan en een vliegende start geeft aan de bestemmingsplanwijziging. Bovendien maakt deze werkwijze het mogelijk om in een vroeg stadium van het planproces het milieubelang 'handen en voeten' te geven.

3.2 Fasen in het planproces

In onderstaand schema zijn de verschillende fasen weergegeven.

Fase 1	Definitie, ambitie, doelstellingen en randvoorwaarden
Fase 2	Ontwikkelen van ruimtelijke situerings- en inrichtingsvoorstellen
Fase 3	Globale toetsing aan de doelstellingen en randvoorwaarden
Fase 4	Beschrijving van voorkeursalternatief en MMA
Fase 5	Beschrijving van milieueffecten en opstellen van het definitieve MER

Fase 1

In deze fase worden de bouwstenen gedefinieerd, wordt inzicht gegeven in de ambities per bouwsteen en worden de randvoorwaarden gedefinieerd. Een ambitie is hierbij gedefinieerd als een gewenste ontwikkelingsrichting. Bovendien bieden het vigerende beleid en gebiedskenmerken aanknopingspunten. De ambities kunnen verder geconcretiseerd worden in toetsbare doelstellingen. Een bouwsteen wordt gevormd door een thema en speelt een centrale rol in de alternatieven- en variantenontwikkeling (zie figuur 1). De volgende bouwstenen zijn gedefinieerd:

- standaard (op basis van de huidige wettelijke voorschriften);
- het blauwe systeem (water, bodem en lucht);
- het groene systeem (landschap, cultuurhistorie en natuur);
- het gele systeem (energie, grondstoffen en afval);
- het rode systeem (verkeersveiligheid, hinder en recreatie).

Fase 2

In deze fase worden -mede op basis van de in fase 1 geformuleerde ambities en randvoorwaarden- schetsmatig de meest kansrijke ruimtelijke situeringsvoorstellen en inrichtingsvoorstellen voor glastuinbouwlocatie Grootslag op papier gezet. Daarbij zijn de doelstellingen en randvoorwaarden van één bouwsteen leidend en van de overige bouwstenen volgend.

Fase 3

Doel van deze fase is om aan de hand van de in fase 1 opgestelde ambities en randvoorwaarden een toetsing uit te voeren die inzichtelijk maakt welke ruimtelijke situerings- en inrichtingsvoorstellen kansrijk zijn voor het voorkeursalternatief of het Meest Milieuvriendelijk Alternatief.

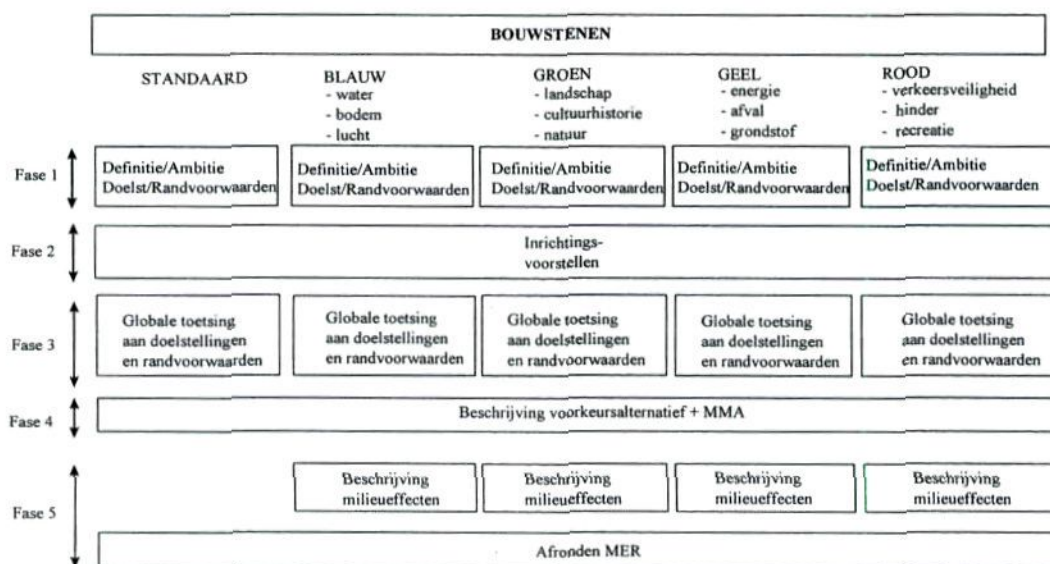
Fase 4

Op basis van de toetsing in fase 3 wordt een keuze gemaakt voor een voorkeursalternatief en een MMA ontwikkeld. In deze fase worden het voorkeursalternatief en het MMA op een zodanige wijze beschreven dat de milieueffecten in beeld gebracht kunnen worden.

Fase 5

In deze fase worden de effecten beschreven van het voorkeursalternatief en het MMA. De beschrijving van de milieueffecten is gebaseerd op de aspecten van het blauwe, groene, gele en rode systeem. Hierbij dient de autonome ontwikkeling (situatie in 2010) als referentiesituatie, dit wordt het nulalternatief genoemd. De milieueffecten en alternatievenvergelijking worden tezamen met de producten van de eerder doorlopen fasen opgenomen in het Milieueffectrapport.

Figuur 1: Bouwstenen en fasen

4 RANDVOORWAARDEN, AMBITIES, DOELSTELLINGEN EN ALTERNATIEVEN

4.1 Randvoorwaarden

Bij de ontwikkeling van de alternatieven in het MER gelden de volgende harde randvoorwaarden (zie kaart 3):

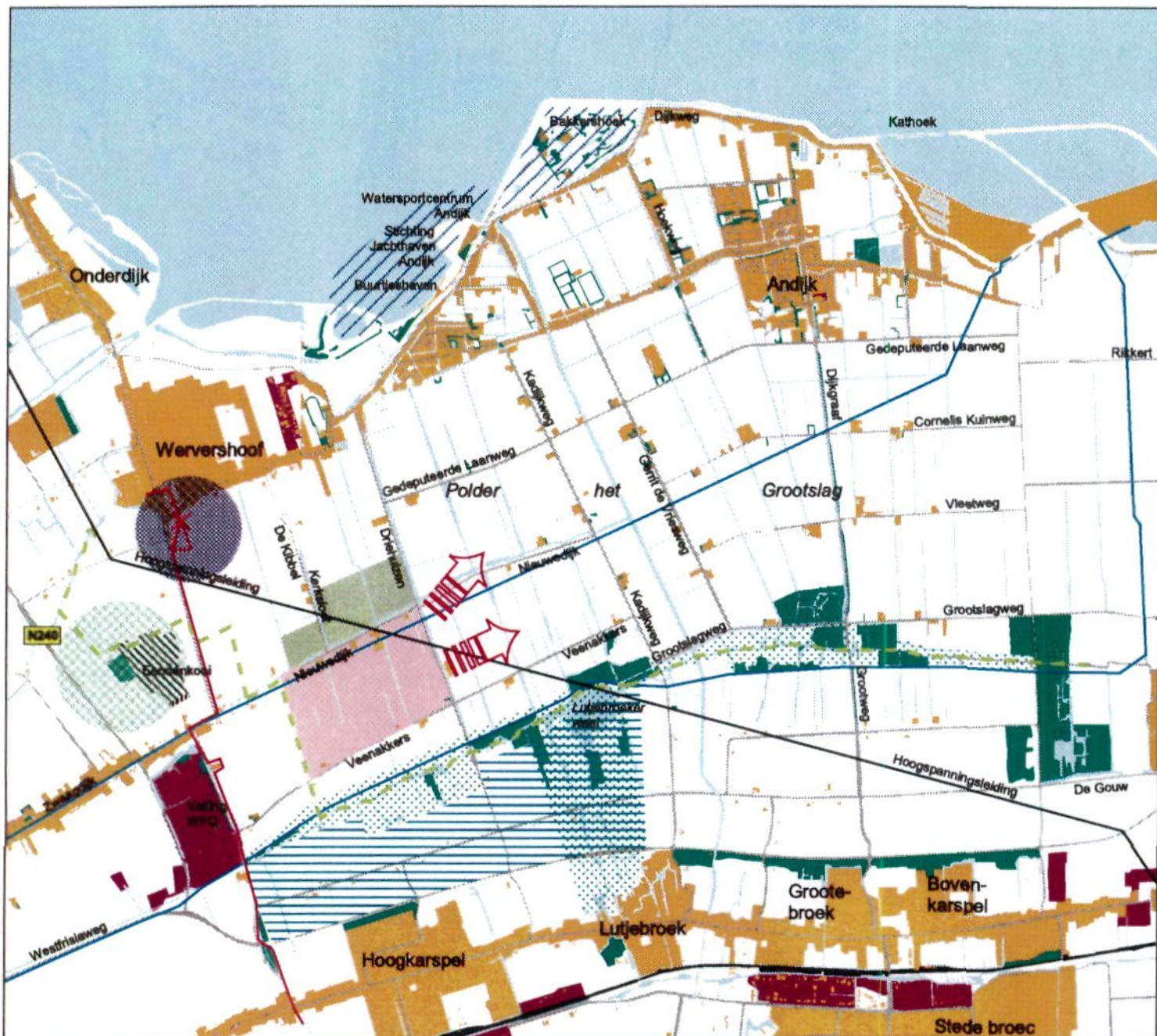
- het te kiezen alternatief dient realistisch te zijn en voldoende probleemoplossend;
- de westgrens van de vestiging ligt vast vanwege voldoende afstand tot het woongebied Zwaagdijk, voldoende doorzicht ten opzichte van Wervershoof en de gewenste aanleg van een ecologische verbindingszone;
- de zuidgrens ligt eveneens vast vanwege (voldoende afstand van) de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur (PEHS);
- er dient rekening te worden gehouden met de ruimtelijke randvoorwaarden/-belemmeringen, namelijk de aanwezige infrastructuur, de aanwezige archeologie en cultuurhistorie zoals het kooirecht van de eendenkooi en de aanwezige molenbiotoop (zie kader 2), het natuurgebied (als onderdeel van de provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS)) en het milieubeschermingsgebied (stiltegebied), de (gewenste) provinciaal-ecologische verbindingszone en de hoogspanningsleiding;
- de afstand tussen de glastuinbouw en de woningen dient voldoende groot te zijn (minimaal 500 meter) vanwege licht- en geluidhinder;
- het profiel van de Nieuwe Dijk moet gehandhaafd blijven voor het behoud van de landschappelijke structuur;
- er dient voldoende bergingscapaciteit te zijn voor opvang van neerslag van extra verhard oppervlak.

Kader 2

De regeling van de molenbiotoop wil zeggen dat er een ruimte rondom een molen vrij gehouden dient te worden in verband met de windvang.

Als waarborg voor een goede molenbiotoop kan de volgende regeling, door middel van bebouwings-, gebruiks- en aanlegvoorschriften, in het bestemmingsplan worden opgenomen. De norm die de hoogte van de toegestane bebouwing rondom de molen regelt luidt als volgt:

- binnen 100 meter van de molen mag in het geheel geen bebouwing en/of beplanting, hoger dan het onderste punt van de verticaal staande wiek, worden opgericht;
- tussen 100 en 400 meter van de molen kan voor de hoogte van bebouwing en beplanting worden uitgegaan van de 1:100-regel;
- buiten de 400 meter-zone kan een gedifferentieerd beleid worden gevolgd, afhankelijk van het belang van de molen en de situering.

Kaart 3: Studiegebied met belemmeringen

Legenda:

Voorgenomen activiteit:

- cluster 1 in gemeente Wervershoof (42 ha)
- cluster 2 in gemeente Wervershoof (65 ha)
- zoekgebied glastuinbouw in gemeente Andijk (135 ha)

Belemmeringen:

- bebouwd gebied
- bos/parken
- bedrijventereinen
- wegen
- spoor
- water
- gasleiding
- hoogspanningsleiding
- waterleiding
- milieubeschermingsgebied (stiltegebied)
- recreatie
- natuurgebied (PEHS)
- Kooirecht
- molenbiotoop
- archeologische zeer hoge waarde (beschermd)
- archeologisch zeer hoge waarde
- ecologische verbindingszone

0 500 1000 1500 2000 M

4.2 Ambities

Bij de ontwikkeling van ruimtelijke situerings- en inrichtingsvoorstellen en het formuleren van het voorkeursalternatief en het MMA zullen onderstaande ambities worden gehanteerd. De ambities worden per bouwsteen bekeken.

Standaard

Voldoen aan alle huidige wettelijke voorschriften en de afspraken gemaakt in het kader van het Convenant glastuinbouw van november 1997. Tevens voldoen aan de algemeen geldende randvoorwaarden bij de locatie Grootslag.

Het blauwe systeem

Voldoen aan de standaardinrichting met als ambities voor het blauwe systeem: de emissie naar de omgeving tot een minimum beperken en zoeken naar de meest optimale bescherming van water en bodem.

Deze ambities zijn als volgt concreet uitgewerkt:

- gebruik van hemelwater (regenwater) als gietwater in kassen met behulp van een centrale gietwatervoorziening en de aanwezige oppervlaktewatercapaciteit in het projectgebied benutten als extra opslag;
- eventueel een extra watervoorziening buiten het projectgebied met zowel een functie als gietwaterberging als een milieu-, landschappelijke en recreatieve functie;
- de opzet zodanig te kiezen dat de aanwezige landschappelijke elementen zoals sloten en waterpartijen intact blijven;
- behoud of verbetering van de milieu- en waterkwaliteit (waterzuivering) en bodemwaarden;
- zo mogelijk gebruik maken van de aanwezige waterleidingen.

Het groene systeem

Voldoen aan de standaardinrichting met als ambitie voor het groene systeem: een optimale landschappelijke inpassing van de glastuinbouwlocatie en zorgen voor bescherming van landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden.

Deze ambities zijn hieronder concreet uitgewerkt:

- behoud van herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen (de landschappelijke basisstructuur) en van de cultuurhistorische kenmerken die hieraan bijdragen; een adequate landschappelijke inpassing;
- versterken van de ecologische structuur (bijvoorbeeld aanleggen van natuuroevers), rekening houden met de aanwezige natuurwaarden;
- waar natuur- en landschapswaarden in het gedrang komen door glastuinbouw, proberen dit te voorkomen, of de effecten te mitigeren en als beide niet mogelijk zijn, te compenseren door natuur- en landschapsbouw of herstel van ecologische relaties;
- een extra watervoorziening met tevens landschappelijke functie aansluiten op de ecologische verbindingen;
- duurzame landbouw; schone productie en zorg voor het beheer van het landelijk gebied.

Het gele systeem

Voldoen aan de standaardinrichting met als ambitie voor het gele systeem: streven naar energie-efficiëntie, gesloten systemen, gezamenlijk gebruik van (nuts-) voorzieningen, zoveel mogelijk gebruik van milieuvriendelijke materialen en aandacht voor hergebruik van grond- en afvalstoffen.

De concrete uitwerking van deze ambities is als volgt:

- een gemeenschappelijk energieconcept met energiezuinige en gesloten systemen;
- zoveel mogelijk gebruik maken van/aansluiten bij aanwezige nutsvoorzieningen;
- hergebruik van grondstoffen (duurzaam bouwen);
- gebruik maken van de aanwezige 8-bar gasleiding.

Het rode systeem

Ambities:

Voldoen aan de standaardinrichting met als ambities voor het rode systeem: een optimale verkeersveiligheid en zo min mogelijk hinder voor omwonenden.

Deze ambities zijn als volgt concreet uitgewerkt:

- voldoende afstand tot bestaande (en eventueel nieuwe) woongebieden, onder andere in verband met mogelijke overlast van assimilatieverlichting;
- streven naar minimale hinder voor omwonenden door verkeersbewegingen voor de glastuinbouw;
- een dusdanige opzet te kiezen dat de kruisingen van de verkavelingswegen uit oogpunt van verkeersveiligheid geen problemen geven;
- zo optimaal mogelijk recreatiemogelijkheden benutten door aan te sluiten op de groene en blauwe bouwstenen;
- verkennen van mogelijkheden ten aanzien van collectief vervoer;
- zorgen voor optimale voorzieningen voor het langzaam verkeer (bijvoorbeeld aanleg fietspaden).

4.3 Doelstellingen

Bij de ontwikkeling van glastuinbouwlocatie Grootslag moet -naast de wettelijke eisen- rekening worden gehouden met tal van beleidsuitgangspunten. Het betreft rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid. Een aantal beleidsdocumenten die in het MER onder de aandacht zal komen zijn bijvoorbeeld Convenant Glastuinbouw en Milieu, Agrarische nota voor Noord-Holland, Milieubeleidsplan Noord-Holland, Regionaal verkeers- en vervoerplan, Beleidsnota natuur en landschap, Waterhuishoudingsplan Noord-Holland, Streekplan Noord-Holland-Noord, Bestemmingsplan Buitengebied Wervershoof en Wijzigingsplan ex artikel 11 WRO bestemmingsplan Buitengebied Wervershoof. Deze en andere relevante beleidsdocumenten zullen de basis vormen voor het beoordelingskader waaraan de milieu-effecten van de voorgenenomen activiteit (en de alternatieven) getoetst gaan worden. De beleidsdocumenten en de daaruit voortkomende beleidsdoelstellingen zullen per bouwsteen worden beschreven.

4.4 Alternatieven

Vanuit het perspectief van de verschillende bouwstenen, randvoorwaarden en ambities zal op zoek worden gegaan naar verschillende mogelijkheden voor de ruimtelijke situering en inrichting van de voorgenomen activiteit. Hierbij wordt gelet op bescherming van het milieu en wordt gestreefd naar een duurzame ontwikkeling, zodanig dat het zowel voor de sector als het milieu winst kan opleveren. Uit een creatief proces komen verschillende concrete ruimtelijke situerings- en inrichtingsvoorstellen. Het standaardsysteem geldt hierbij als basis.

De ruimtelijke situerings- en inrichtingsvoorstellen worden globaal met elkaar vergeleken en op basis daarvan wordt, naast het nulalternatief (de autonome ontwikkeling) een voorkeursalternatief en een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) ontwikkeld. Voor deze alternatieven zullen varianten worden aangegeven, waarbij één of een aantal bouwstenen "leidend" is. Van deze alternatieven en varianten worden tenslotte de milieueffecten beschreven per bouwsteen.

5 TE ONDERZOEKEN GEVOLGEN VAN HET VOORNEMEN

5.1 Inleiding

In het MER zullen de effecten van de alternatieven en varianten worden beschreven. Het doel van de effectbeschrijving is tweeledig:

- inzicht te geven in de aard en omvang van de (milieu)effecten van de voorgenomen activiteit;
- het onderling vergelijken van de alternatieven op basis van hun gevolgen voor de omgeving.

5.2 Het plan- en studiegebied

Het plangebied is het gebied waar men voornemens is een glastuinbouwlocatie te realiseren en waarvoor alternatieven en varianten kunnen worden ontwikkeld. Dit is het gebied zoals is weergegeven op kaart 2. Het gebied waarin de milieueffecten kunnen optreden wordt het studiegebied genoemd. Het studiegebied zal evenwel per aspect verschillend kunnen zijn. De omvang wordt bepaald door de mate waarin de milieueffecten zich nog duidelijk merkbaar laten gelden.

Het studiegebied voor het op te stellen MER ligt in Westfriesland in de provincie Noord-Holland, ten westen van Enkhuizen. Het gebied ligt in de gemeenten Wervershoof, Andijk, Stedebroec en Drechterland, grotendeels in de polder het Grootslag. Het betreft een agrarisch gebied met vollegrondsgroente- en vollegrondsbloembollenteelt. Het akkerland wordt doorsneden door verschillende sloten en de Nieuwe Vaart en Nieuwe Dijkslot.

5.3 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

ruimtelijke structuur/woon- en leefmilieu

Westfriesland is een centrum in de teelt van vollegrondsgroenteteelt. Daarnaast vindt er in het gebied bloembollenteelt plaats. Verspreid in het studiegebied staan woningen en enkele bedrijven, zoals glastuinbouwbedrijven. Het studiegebied ligt in de polder het Grootslag, wat met name aan de noord- en zuidzijde begrensd wordt door woningbouw, in Wervershoof, Andijk, Stede Broec, Hoogkarspel en Enkhuizen. Ten zuiden van de geplande glastuinbouw ligt het natuurgebied De Weelen, wat onderdeel uitmaakt van de PEHS. In dit gebied is op sommige plaatsen dagrecreatie mogelijk. In de polder is een rechthoekige sloten- en wegenverkaveling aanwezig. De Nieuwe Dijk en Driehuizen zijn wegen van interlokale betekenis. Deze verbinden de kernen Andijk en Wervershoof met de (hoofd)verbindingsroutes Enkhuizen-Hoorn en Hoorn-Medemblik. Er lopen vier grotere wegen in het studiegebied, de N302, provinciale weg van Hoorn naar Enkhuizen en verder naar Lelystad, de N240 van Hoorn naar Medemblik, de Dijkgraaf/Grootweg en de Gedeputeerde Laanweg. Op korte afstand van het studiegebied ligt de A7 (van Zaandam naar de Afsluitdijk).

water en bodem

De kwaliteit van het oppervlaktewater in de omgeving van het onderzoeksgebied is onderzocht en na toetsing bleek dat de algemene milieukwaliteit niet wordt gehaald. De waterbodems in de polder "Het Grootslag" zijn nauwelijks verontreinigd.

Er is zowel in de gemeente Wervershoof als in de gemeente Andijk geen geval van ernstige bodemverontreiniging bekend.

natuur en landschap

Het landschap is een open polderlandschap met een rechthoekige verkaveling. Door het huidige intensief agrarisch gebruik van het gebied en de daarbij behorende (uitgevoerde) ruilverkavelingen is veel van de oorspronkelijke rijkdom aan plant- en diersoorten verdwenen.

Van bijzonder belang in de regio zijn de natuurgebieden De Weelen, Groote Vliet, Vooroever Onderdijk, Egboetswater en de Ven vanwege het voorkomen van karakteristieke riet-, gras- en hooilanden met veel grondwaterafhankelijke, aan relatief voedsel-arme omstandigheden gebonden, plantensoorten. De gebieden maken deel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). In de omgeving is sprake van een zogenaamd hoogwatersysteem, wat van belang is.

De Eendenkooi Boxweide heeft eveneens een natuurbestemming. Rond het kooiwater van een eendenkooi komt veelal waardevolle grondwaterafhankelijke en stinze flora voor. In het gebied rond de eendenkooi bevinden zich waardevolle archeologische monumenten. Bij de eendenkooi hoort een kooibos, die beide belangrijke natuurlijke waarden vormen voor flora en fauna. De omringende kooicirkel betreft een gewenst stiltegebied ten behoeve van het nog aanwezige vangbedrijf. Qua flora en fauna kent de kooicirkel buiten de eendenkooi geen andere specifieke waarden, dan de waarde als gemiddeld weidevogelgebied.

Ten noordoosten van de eendenkooi staat een molen, waaromheen een ruimte vrijgehouden moet worden; de zogenaamde molenbiotoop (zie ook par. 4.2, kader 2).

Autonome ontwikkeling

De autonome ontwikkeling in het MER is gespreide groei van de glastuinbouw in de gemeenten Wervershoof en Andijk volgens bestaande bestemmingsplannen. Moderne (hoge) kassen zijn in de huidige bestemmingsplannen niet mogelijk. Naast glastuinbouw zullen in de autonome ontwikkeling ook andere landbouwbedrijven zich in dit gebied vestigen.

5.4 Te verwachten effecten

De effectbeschrijving richt zich op zowel de positieve als de negatieve effecten van de glastuinbouwlocatie. De effecten van de alternatieven worden vergeleken met de autonome ontwikkeling (de referentiesituatie).

De effecten worden zoveel mogelijk beoordeeld aan de hand van criteria die uit beleidsdoelstellingen afgeleid zijn respectievelijk kunnen worden. Verder worden de effecten beoordeeld op:

- aard en omvang;

- het feit of de effecten zich permanent zullen voordoen, dan wel tijdelijk zijn;
- de mate waarin en de wijze waarop negatieve milieugevolgen tegen te gaan zijn, dan wel gecompenseerd kunnen worden.

In het MER-onderzoek komen de volgende thema's/aspecten voor alle alternatieven aan de orde, verdeeld naar de verschillende systemen (zie hoofdstuk 3):

- het blauwe systeem (bodem, grond- en oppervlaktewater en lucht)
- het groene systeem (natuur, landschap en cultuurhistorie)
- het gele systeem (energie, grondstoffen en afval)
- het rode systeem (verkeer en vervoer, hinder en recreatie)

Hieronder worden in het kort enkele milieueffecten aangegeven, die in de studie zullen worden betrokken. De mate waarin de effecten optreden zal onder meer afhankelijk zijn van de bestaande situatie, de autonome ontwikkeling en de wijze waarop de glastuinbouwlocatie wordt uitgevoerd.

Het blauwe systeem

- kwantiteit grondwater: de gevolgen van het voornemen op de kwantiteit van het grondwater zal worden onderzocht. De kans bestaat dat het grondwaterpeil licht zal dalen. Dit is het gevolg van een toename van het verharde oppervlak, waardoor er meer hemelwater naar de sloot zal worden afgevoerd en er minder water weg kan zakken in de grond;
- kwaliteit grondwater: wanneer er minder water in de grond wegzakt, betekent dit dat water relatief vuiler kan worden, omdat eventuele verontreinigingen door een kleinere hoeveelheid water worden uitgespoeld;
- kwantiteit oppervlaktewater: de hoeveelheid oppervlaktewater kan door de aanleg van nieuwe sloten toenemen. Als gevolg van de aanleg van het glastuinbouwcomplex is er eveneens een toename van de hoeveelheid af te voeren water mogelijk. Tevens wordt gekeken of het gebruik van het oppervlaktewater toe- of afneemt en wat de effecten daarvan zijn;
- kwaliteit oppervlaktewater: nieuwe bedrijven dienen in het kader van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater aangesloten te worden op een gesloten watersysteem, daardoor wordt de kans op vervuiling van de bodem geminimaliseerd.
- bodemstructuur: gekeken wordt naar de mogelijke aantasting van bodemlagen bij aanleg van de kassen, echter de bovengrond van het plangebied is ten tijde van de ruilverkaveling in de jaren zeventig al verstoord. Daarnaast zal heien niet nodig zijn bij de bouw van de kassen, dus de bodemstructuur zal waarschijnlijk niet wezenlijk veranderen;
- bodemkwaliteit: onderzocht wordt of meststoffen en gewasbeschermingsproducten uit het glastuinbouwcomplex in de bodem terecht zullen komen en de verbetering c.q. verslechtering ten aanzien van het huidige gebruik;
- waterbodems: de gevolgen van de waterkwaliteit kan effecten hebben op de kwaliteit van de waterbodems;
- lucht: de ontwikkeling van nieuwe kassen verhoogt de emissies, terwijl de uitstoot van rookgassen zal afnemen doordat elders verouderde kassen verdwijnen. De verouderde kassen hebben een hoger energieverbruik dan de kassen die ervoor in de plaats komen. In deze nieuwe kassen zal namelijk een moderne warmte-

krachtkoppeling worden toegepast, waardoor efficiënter met energie kan worden omgegaan. Ook de uitstoot van gewasbeschermingsproducten naar de lucht kan door de toepassing van moderne kassen worden beperkt.

Het groene systeem

- doelsoorten flora: bekeken wordt wat de effecten zijn op de flora (welke en aantal soorten). Met name wordt gekeken naar de effecten op de aangrenzende natuurgebieden. Door het aanleggen van brede plasbermen kan de moerasgebonden flora toenemen en tevens de kwaliteit daarvan verbeteren. Hierdoor kunnen eventueel bijzondere soorten zich in het gebied gaan ontwikkelen;
- doelsoorten fauna: de huidige fauna in het plangebied is gebonden aan openheid, deze zal als gevolg van de ontwikkeling van het glastuinbouwcomplex verdwijnen. Daar staat tegenover dat door het aanleggen van brede plasbermen de moerasgebonden fauna kan toenemen. Bekeken wordt wat het effect is van de assimilatiebelichting op de fauna;
- ecosysteem: de mogelijke effecten van de ingreep op de kwaliteit van het ecologische verbindingssysteem worden in beeld gebracht. Het ecosysteem kan verbeteren door natuurontwikkeling een plaats in het ontwerp te geven. Door de verbeterde waterkwaliteit is een verband met het hoogwatersysteem in de zuidelijk gelegen natuurgebieden mogelijk. Dit vergroot het beschikbare areaal voor de verschillende plant- en diersoorten die in het natuurgebied voorkomen;
- landschap: de effecten op het landschap zullen in beeld worden gebracht. Aan de ene kant wordt door de bouw van het complex de openheid van het landschap in het gebied doorbroken. Aan de andere kant kan door een geconcentreerde en projectmatige ontwikkeling van glastuinbouw gespreide vestiging worden tegengegaan, wat positiever is voor het landschap. Gestreefd wordt naar een optimale landschappelijke inpassing;
- cultuurhistorie: gekeken zal worden naar de effecten op het cultuurhistorisch erfgoed.

Het gele systeem

- energieverbruik en -efficiëntie: deze worden beide in beeld gebracht. Daarnaast kan energielevering (electriciteit en warmte) uit één of een aantal centraal opgestelde energiecentrales belangrijke voordelen met zich meebrengen ten aanzien van zowel de betrouwbaarheid van de energielevering als van het milieu. Door clustering van bedrijven en rekening houdend met de schaal van de bedrijven en van het teeltproces kan de vraag naar en de productie van energie beter op elkaar afgestemd worden. Een centraal geplaatste installatie kan efficiënter worden ingezet, omdat direct gereageerd kan worden op een gewijzigde vraag naar warmte of verandering van de benodigde belichting van de gewassen. Samen met de mogelijkheden voor koude- en warmteopslag (in tanks) en het gebruik van rookgasreinigers ten behoeve van de CO₂-bemesting, zal aldus met een centrale energievoorziening doelmatiger op de vraag naar energie kunnen worden ingespeeld;
- grondstoffen: de effecten van het gebruik van grondstoffen worden in beeld gebracht, waarbij gekeken wordt naar het gebruik van vernieuwbare grondstoffen, milieuvriendelijke materialen of hergebruik van grondstoffen;

- hoe wordt omgegaan met afvalscheiding en -inzameling, is er bijvoorbeeld een composteringsvoorziening in de buurt en/of een biovergasser.

Het rode systeem

- licht: zonder verdere maatregelen zal door het gebruik van licht boven een glastuinbouwcomplex een lichtkoepel ontstaan, welke met name in de nachtelijke uren hinder kan veroorzaken voor omwonenden en verkeer. De Algemene maatregel van bestuur (amvb) "tuinbouwbedrijven met bedekte teelt" verbiedt daarom in de periode van 1 september tot 1 mei het toepassen van assimilatiebelichting vanaf 20.00 tot 24.00 uur. Wanneer dit redelijkerwijs niet kan worden gevraagd kunnen nadere eisen worden gesteld, zoals het reduceren van de lichtuitstraling met tenminste 95% door het aanbrengen van een voorziening aan de bovenzijde van de glasopstand. In het geval van het te ontwikkelen glastuinbouwcomplex zal sprake zijn van een lichtuittreding van maximaal 5%, door allerlei maatregelen;
- verkeersveiligheid: er zou sprake kunnen zijn van een afname van de verkeersveiligheid door de toename van verkeer. Gezocht wordt naar mogelijkheden voor optimale aansluitingen en een duurzaam veilig ontwerp van de wegen in het gebied;
- verkeersaantrekkende: de hoeveelheid verkeer en vervoer zal toenemen. Gekeken wordt of de verkeersafwikkeling goed verloopt en of de omwonenden hinder ondervinden;
- recreatie: gekeken wordt of er sprake is van doorsnijding van recreatieve routes of recreatieve voorzieningen en of het recreatief (mede)gebruik toeneemt in het gebied.

6 PROCEDURE EN BESLUITEN

In figuur 2 (na dit hoofdstuk tussengevoegd) worden de procedure en de bijbehorende besluiten weergegeven. In het onderstaande wordt hierop een toelichting gegeven.

Startnotitie

De formele start van de m.e.r.-procedure is de openbare bekendmaking van de startnotitie door het bevoegd gezag.

Bekendmaking + Inspraak/advies

Het voornemen wordt daarop officieel bekend gemaakt in de Staatscourant en de regionale dag- en weekbladen. De startnotitie ligt dan gedurende de in de advertenties vermelde termijn van circa 4 weken ter inzage. Ook wordt in deze periode een informatieavond belegd, waarbij nadere uitleg wordt gegeven over het voornemen. Tevens wordt met de gemeentebesturen overleg gevoerd over de partiële streekplanherziening en daarna wordt de Provinciaal Planologische Commissie (PPC) gehoord.

Gedurende de inspraakperiode zijn de wettelijke adviseurs en insprekers in de gelegenheid in te spreken op de gewenste inhoud van het op te stellen milieueffectrapport (MER). Binnen 9 weken na de bekendmaking brengt ook de Commissie voor de milieueffectrapportage advies uit.

Richtlijnen

Het bevoegd gezag stelt binnen maximaal 13 weken na de officiële bekendmaking, met inachtneming van het Advies van de Commissie m.e.r. de richtlijnen vast. De richtlijnen geven aan welke informatie het MER moet bevatten. Daarbij wordt rekening gehouden met de inspraakreacties en adviezen.

Opstellen MER

Aan de hand van de richtlijnen wordt het MER opgesteld. Tegelijkertijd wordt door GS het ontwerp partiële streekplanherziening opgesteld. In het MER worden alternatieven met elkaar vergeleken op basis van hun gevolgen voor de omgeving, terwijl mede op basis van de uitkomsten van deze vergelijking in het ontwerp partiële streekplanherziening één van de alternatieven planologisch wordt ingepast.

Bekendmaking MER + Inspraak/advies

Als het MER gereed is wordt het officieel aan het bevoegd gezag aangeboden. Deze beoordeelt het MER op volledigheid en kwaliteit, waarbij rekening wordt gehouden met de richtlijnen.

Als het bevoegd gezag het MER aanvaardbaar acht wordt het MER samen met het ontwerp partiële streekplanherziening bekend gemaakt en ter inzage gelegd.

Tot 8 weken na publicatie is een ieder in de gelegenheid in te spreken op de kwaliteit van het MER (en op de inhoud van de partiële streekplanherziening).

In dezelfde periode brengen de wettelijke adviseurs, onder andere de inspecteur milieuhygiëne van het Ministerie van VROM en de directeur landbouw, natuur en openlucht recreatie van het Ministerie van LNV, advies uit.

Voorts wordt er een openbare hoorzitting/inspraakbijeenkomst over het MER belegd. Binnen 5 weken na afloop van de inspraaktermijn brengt de Commissie m.e.r. het toetsingsadvies uit. In dit toetsingsadvies geeft de Commissie, mede aan de hand van de reacties, haar oordeel over de kwaliteit en volledigheid van het MER.

Vaststelling partiële streekplanherziening

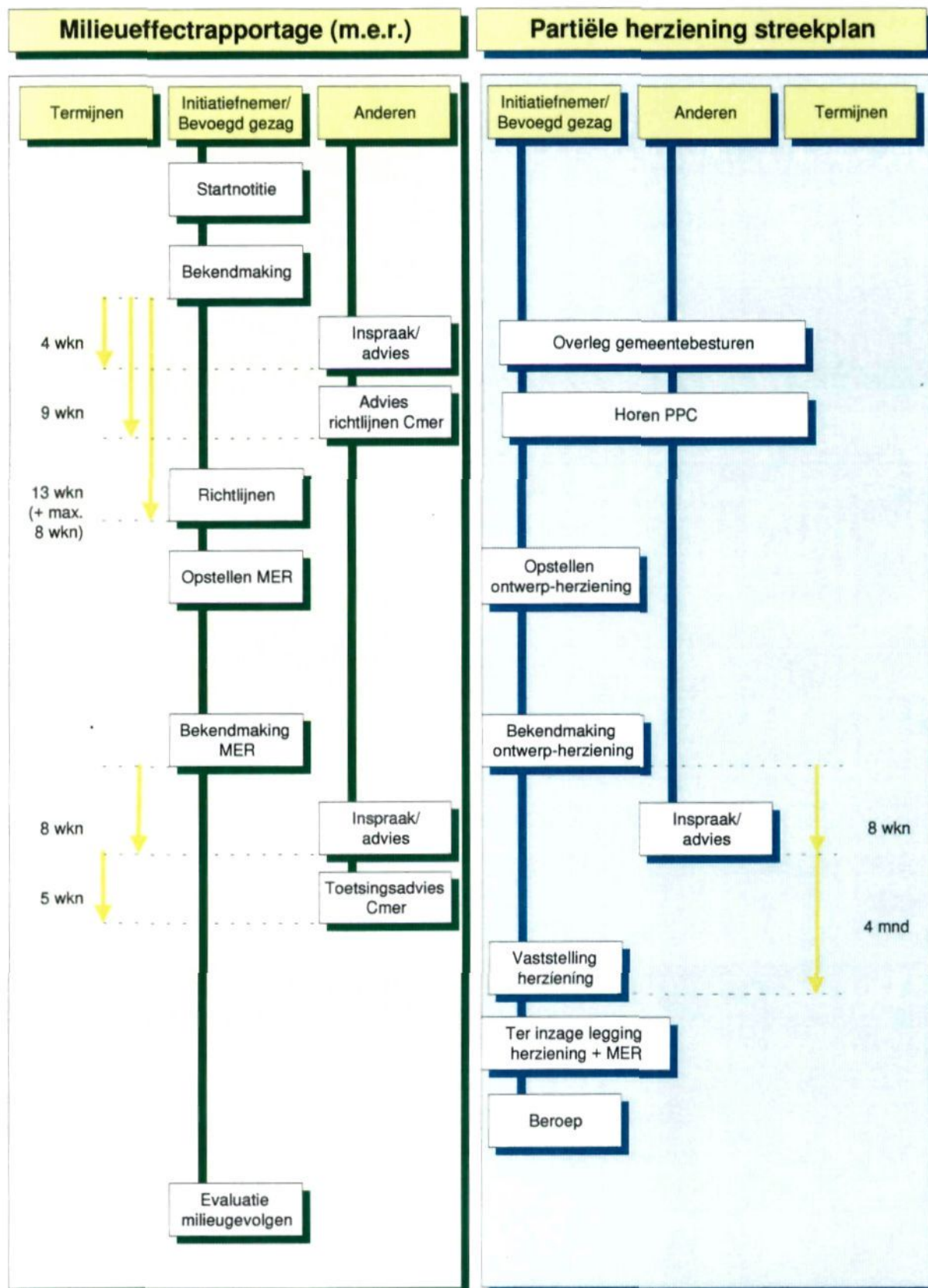
Nadat de overleg- en inspraakreacties en adviezen over het MER en het ontwerp partiële streekplanherziening zijn binnengekomen, gaat het bevoegd gezag na in hoeverre deze gevolgen dienen te hebben voor de inhoud van het streekplan. Hieruit resulteert de partiële streekplanherziening. Binnen 4 maanden na afloop van de inspraaktermijn stellen Provinciale Staten de partiële streekplanherziening vast. Deze termijn mag 1 maal voor ten hoogste 8 weken worden verlengd.

Na de vaststelling wordt de partiële streekplanherziening - met het MER als bijlage - ter inzage gelegd. Daarna kan nog beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Evaluatie milieugevolgen

In de evaluatiefase, die na enige jaren kan volgen, maakt het bevoegd gezag een vergelijking tussen de feitelijk optredende milieugevolgen en de effectvoorspellingen zoals beschreven in het MER.

Figuur 2: Procedureschema

GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Streekplan Noord-Holland-Noord, Perspectieven voor een duurzame ontwikkeling, provincie Noord-Holland, 1994
- Streekplan Noord-Holland-Noord, Nota van Wijzigingen, provincie Noord-Holland, 1996
- Streekplan voor westfriesland, beschrijving van de meest gewenste ontwikkeling in hoofdlijnen, Haarlem, provinciaal bestuur van Noord-Holland, mei 1987
- Stappenplan glastuinbouwproject Westfriesland Noord-Holland, Een beschouwing van de aspecten die de opzet van een glastuinbouwproject in Westfriesland onderbouwen en factoren die leiden tot de locatiekeuze, Stivas, 1991
- Milieu-analyse Glastuinbouwlocatie Het Grootslag, fase 1, Eindconcept, Arcadis-Heidemij, 1996
- Randstadglasnota, Een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor de glastuinbouw in de Randstad, Randstadoverleg Ruimtelijke Ordening en Groen, april 1993
- Convenant Glastuinbouw en milieu 1995-2010, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1995
- Kansen voor kassen, naar een economische hoofdstructuur glastuinbouw, LEI-DLO, Den Haag, december 1997
- Voortschrijdende categorie-indeling voor nieuwe glastuinbouwlocaties, LTO-Nederland, oktober 1998
- Bestemmingsplannen Buitengebied Wervershoof en Andijk, gemeenten Wervershoof en Andijk, 1993, 1976/1984
- Wijzigingsplan ex artikel 11 WRO (van het) bestemmingsplan Buitengebied (Glastuinbouwgebied "Het Grootslag"), gemeente Wervershoof, 1993
- Structuurschema Groene Ruimte, het landelijk gebied de moeite waard, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 1994
- Agrarische nota voor Noord-Holland 1994, een goed bestaan in een gave omgeving, provincie Noord-Holland, 1994